

Робоча програма навчальної дисципліни «Ринок праці» для студентів галузі знань 0305 Економіка та підприємництво, напрям підготовки: 6.030505 Управління персоналом та економіка праці, 2016 року.

Розробник програми: Яцков В.С. д.е.н., професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри управління персоналом та менеджменту.

Протокол № 1 від «30» серпня 2016 р.

Робочу програму затверджено Вченою радою Західнодонбаського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

“20” вересня 2016 року, протокол № 1

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	Галузь знань 0305 (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030505 Управління персоналом та економіка праці (шифр і назва)		
Модулів - 1	Спеціальність: Управління персоналом та економіка праці	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 180 /180		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		48 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	год.
		Самостійна робота	
		108год.	168 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
екзамен	екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – **44,5%**

для заочної форми навчання – **46%**

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системи знань про ринок праці, умінь і навичок регулювання його механізмів.

Завдання: засвоєння знань про теоретичні положення ринку праці, оволодіння вміннями і навичками застосування цих знань на практиці, регулювання механізмів ринку праці на макро- і мікрорівні.

Предмет: теоретико-методологічні та економічні аспекти формування і регулювання механізмів ринку праці. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- об'єкт та предмет курсу, оволодіти понятійно-категоріальним апаратом;
- сутність та зміст понять ринку праці і соціально-трудова відносин, елементи та взаємодію основних складових;
- механізми функціонування ринку праці, встановлення рівноваги на ньому;
- фактори, що впливають виникнення дисбалансу на ринку праці;
- основні механізми регулювання ринку праці, заходи державної політики в сфері зайнятості;

Вміти:

- встановлювати функціональний зв'язок ринку праці з іншими типами ринків за економічним призначенням;
- визначати структуру ринку праці, його елементи;
- давати класифікацію та робити сегментацію ринку праці за різними ознаками;
- будувати криві байдужості та бюджетну лінію, графіки попиту та пропозиції робочої сили;
- розраховувати показники зайнятості, безробіття, кількості трудових ресурсів, рівня народжуваності та смертності, а також економічно активного населення.

2. Програма навчальної дисципліни «РИНОК ПРАЦІ» МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади функціонування ринку праці

Тема 1. Особливості і структура навчальної дисципліни “Ринок праці”

Мета, об’єкт, предмет і завдання дисципліни. Структура навчальної дисципліни “Ринок праці”. Внесок учених України в дослідження національного ринку праці.

Науково-методологічні засади навчальної дисципліни. Зв’язок з іншими дисциплінами.

Тема 2. Ринок праці в економічній системі, його сутність і функції

Класичний, неокласичний, кейнсіанський, монетаристський, інституціоналістський та марксистський підходи до аналізу ринку праці.

Особливості визначення об’єкта ринку праці.

Поняття “ринок праці”, “ринок робочої сили” та “ринок робочих місць”. Умови виникнення та ефективного функціонування сучасного ринку праці. Ринок праці як підсистема ринкової економічної системи.

Функціональний зв’язок ринку праці з іншими типами ринків за економічним призначенням.

Тема 3. Механізм саморегулювання ринку праці

Теоретичні основи саморегулювання ринку праці. Регулююча роль попиту і пропозиції на конкурентному ринку праці. Ціна і вартість робочої сили. Класичний аналіз ринку праці. Закони “Хікса-Маршала”. “Хрест Маршала” як відображення механізму саморегулювання ринку праці.

Класичні моделі ринку праці та особливості їх саморегулювання: чисто конкурентний ринок праці, модель монополії, моделі з врахуванням дії профспілок, модель двосторонньої монополії.

Тема 4. Індивідуальна пропозиція на ринку праці

Складові індивідуальної пропозиції на ринку праці: час роботи, якість праці та її інтенсивність. Функція корисності. Гранична норма заміни доходу на відпочинок.

Криві байдужості та бюджетна лінія. Гранична норма ринкової заміни. Поняття нетрудового доходу та його вплив на положення бюджетної лінії. Карта байдужості. Класична теорія пропозиції робочого часу. Ефект доходу та ефект заміни. Деякі практичні висновки відносно класичної теорії пропозиції робочого часу.

Тема 5. Сукупна пропозиція на ринку праці

Вузкий і широкий підходи до визначення попиту та пропозиції на РП. Поняття сукупної пропозиції робочої сили. Схема зайнятості робочої сили. Джерела сукупної пропозиції робочої сили. Потоки пропозиції робочої сили. Структурно-функціональний аналіз пропозиції робочої сили.

Поняття “економічно-активне”, “економічно-неактивне населення” і “трудова потенціал”.

Тема 6. Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу

Сутність індивідуального попиту на робочу силу.

Фактори, які впливають на обсяги індивідуального попиту на робочу силу. Ринок робочих місць. Вимоги робочих місць до якості робочої сили.

Циклічний характер попиту на робочу силу в зв'язку з циклічністю економічного і технічного розвитку. Коротко- та довгостроковий попит на робочу силу.

Свобода підприємництва, економічні інтереси та конкуренція роботодавців за робочу силу як умова функціонування РП.

Змістовий модуль II. Проблеми формування ринку праці в сучасних умовах

Тема 7. Забезпечення зайнятості населення

Сучасне поняття зайнятості. Комплексність проблеми зайнятості.

Законодавче визначення зайнятості в Україні. Економічна та соціальна сутність зайнятості. Функції зайнятості.

Показники зайнятості.

Концептуальний поділ зайнятості. Класифікація основних форм зайнятості. Продуктивна, ефективна, нерегламентована зайнятість. Принципова основа нелегальної та нерегламентованої форм зайнятості. Економічне і соціальне значення цих форм зайнятості

Тема 8. Безробіття, його форми і причини

Сутність безробіття. Економічні і соціальні наслідки безробіття. Основні причини безробіття в Україні. Диференціація безробіття за видами та її практичне значення. Приховане і часткове безробіття та його наслідки. Причини особливої небезпеки для економіки і соціального становища хронічного безробіття. Відмінності у визначенні безробітної особи за Законом України “Про зайнятість населення” та за міжнародними нормами. Хто може бути визнаний безробітним в Україні. Показники безробіття.

Тема 9. Внутрішньофірмовий ринок праці

Роль і функції внутрішньофірмового ринку праці в процесах, що проходять на сукупному ринку праці. Особливості внутрішньофірмового ринку праці. СТВ. Дисбаланс на внутрішньофірмовому РП. Дефіцит і надлишок робочої сили на внутрішньофірмовому РП. Маркетинг внутрішньофірмового РП. Методи пристосування внутрішньофірмової пропозиції робочої сили до економічних змін. Державні заходи щодо пом'якшення негативних наслідків вивільнення працівників, підтримка вітчизняного товаровиробника. Маркетинг внутрішньофірмового ринку праці, його сутність і мета.

Тема 10. Гнучкий ринок праці

Причини виникнення поняття “гнучкий ринок праці”. Поняття гнучкості та жорсткості РП, їх характеристики. Фактори впливу на гнучкість ринку праці. Зв'язок гнучкості зі вторинним ринком праці.

Заходи щодо посилення гнучкості ринку праці. Проблеми ринкової економіки, які можна розв'язати з застосуванням гнучких форм зайнятості. Гнучкі форми зайнятості та їх роль у державному регулюванні зайнятості.

Організаційно-технологічний процес виробництва і стан виробничих відносин як умови застосування гнучких форм зайнятості. Види гнучких форм зайнятості.

Тема 11. Правове забезпечення ринку праці

Права громадян України та іноземців щодо зайнятості і соціального захисту, викладених у Конституції України у статтях 24, 26, 36, 39, 40, 42, 43, 44 і 46.

Закон України “Про зайнятість населення”, причини його багатозорового коригування, відповідність міжнародним нормам. Виключне право громадян розпоряджатися своїми здібностями до праці, відповідальність держави за створення умов для реалізації прав громадян на працю. Підходяща робота. Додаткові гарантії зайнятості для окремих категорій населення. Компенсації і гарантії при втраті роботи.

Тема 12. Інформаційно-аналітичне і наукове забезпечення ринку праці

Еволюція інформаційного забезпечення РП в Україні. Комп’ютеризація інформаційно-аналітичного процесу в державній службі зайнятості.

Міжнародні норми адміністративної статистичної звітності.

Методи інформаційного забезпечення РП. Державна (адміністративна) статистична звітність, сфера її застосування, переваги і недоліки. Вибіркове обстеження домогосподарств з питань економічної активності населення. Метод вибірових перевірок суб’єктів господарювання державною службою зайнятості. Дані перепису населення.

Тема 13. Методи регулювання і ресурсне забезпечення ринку праці

Єдність економічних, правових і організаційних методів регулювання РП. Сучасні теорії впливу на РП. Використання ринкового механізму в справі державного регулювання зайнятості. Вплив на зайнятість виробництва суспільних благ, а також трансфертів, субсидій і податків.

Державний фонд сприяння зайнятості населення (ДФСЗН). Джерела його утворення і напрями витрат, підпорядкування, переваги і недоліки. Фонд загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (Фонд). Управління Фондом. Контроль за діяльністю Фонду. Джерела створення Фонду і напрями витрат. Переваги Фонду порівняно з ДФСЗН.

Тема 14. Активна і пасивна політики держави на ринку праці

Сутність активної і пасивної політики держави в галузі зайнятості. Активні заходи держави на ринку праці і джерела їх здійснення. Профорієнтація, профпідготовка, перекваліфікація і підвищення кваліфікації персоналу в системі активних заходів, їх роль і недоліки, що мають місце в Україні.

Роль громадських робіт у заходах щодо запобігання безробіття. Розширення сфери докладання праці за рахунок введення в дію нових робочих місць та поширення гнучких форм зайнятості. Державне сприяння самозайнятості. Територія пріоритетного розвитку — визначення, статус, суб’єкти.

Тема 15. Органи державного впливу на ринок праці

Функції держави на ринку праці. Склад державних органів регулювання РП. Інфраструктура РП, її мета і функції. Міністерство праці і соціальної політики України — його функції, права і обов'язки в галузі зайнятості і соціального захисту безробітних, методи впливу на попит і пропозицію праці, взаємодія з іншими органами державного управління.

Тема 16. Міжнародне співробітництво та інтеграція у світовий ринок праці під час посилення глобалізації

Сутність економічної глобалізації. Глобалізація — об'єктивний і необхідний процес. Внесення глобалізацією корективів у нерівномірність економічного розвитку. Глобалізація і загострення міжнародної конкуренції. Національна держава — самостійна макросистема і суб'єкт загальносвітових відносин.

Тема 17. Особливості національного ринку праці України

Аналіз сучасного стану зайнятості і безробіття в Україні. Особливості та етапи формування ринку праці. Вплив реформування заробітної плати на стан зайнятості і безробіття.

Соціально-демографічні групи населення та їх роль і місце в сфері РП. Економічна і соціальна функція молоді. Причини молодіжного безробіття. Особи середнього віку (30–49 років). Особи передпенсійного віку. Зайнятість пенсіонерів і підлітків. Фактори впливу на рівень зайнятості пенсіонерів та підлітків. Зайнятість жінок і причини їх безробіття та незайнятості.

3. Структура навчальної дисципліни «Ринок праці»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д.	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади функціонування ринку праці												
Тема1. Особливості і структура навчальної дисципліни «Ринок праці»	11	2				9	8					8
Тема2. Ринок праці в економічній системі, його сутність і функції	15	3	1			11	12	1	1			10
Тема 3. Механізм саморегулювання ринку праці	7	2	1			4	11,5	1	0,5			10
Тема 4. Індивідуальна пропозиція на ринку праці	5	2				3	10					10
Тема5. Сукупна пропозиція на ринку праці	14	2	2			10	10					10
Тема 6. Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу	8	3	2			3	10					10

Контрольна робота I модуль	2		2									
Разом за змістовим модулем 1	62	14	8			40	61,5	2	1,5			58
Змістовий модуль Проблеми формування ринку праці в сучасних умовах												
Тема7. Забезпечення зайнятості населення	13	3	2			8	11,2	1	0,2			10
Тема 8. Безробіття, його форми і причини	13	3	2			8	10,7	0,5	0,2			10
Тема9.Внутрішньофірмовий ринок праці	7	2	2			3	10,7	0,5	0,2			10
Тема10.Гнучкий ринок праці	9	2				7	10,7	0,5	0,2			10
Тема11.Правове забезпечення ринку праці	13	3	2			8	10,7	0,5	0,2			10
Тема12.Інформаційно-аналітичне і наукове забезпечення ринку праці	6	3				3	10,7	0,5	0,2			10
Тема13.Методи регулювання і ресурсне забезпечення ринку праці	14	4	2			8	10,8	0,5	0,25			10
Тема14.Активна і пасивна політики держави на ринку праці	9	4	2			3	10,8	0,5	0,25			10
Тема15.Органи державного впливу на ринок праці	11	3				8	10,8	0,5	0,25			10
Тема16.Міжнародне співробітництво та інтеграція у світовий ринок праці під час посилення глобалізації	9	4	2			3	10,7	0,5	0,26			10
Тема17.Особливості національного ринку праці України	12	3				9	10,7	0,5	0,2			10
Контрольна роботаII модуль	2		2									
Разом за змістовим модулем 2	118	34	16			68	118,5	6	2,5			110
Усього годин	180	48	24			108	180	8	4			168

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ринок праці в економічній системі, його сутність і функції	1
2	Сукупна пропозиція на ринку праці	2
3	Забезпечення зайнятості населення	2
4	Активна і пасивна політики держави на ринку праці	2
5	.Міжнародне співробітництво та інтеграція у світовий ринок праці під час посилення глобалізації	2

6	Особливості національного ринку праці України	2
	Разом	11

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна
1	Ринок праці, його сутність, функції і види	2	
2	Механізм саморегулювання ринку праці	1	
3	Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу	2	2
4	Забезпечення зайнятості населення	2	2
5	Безробіття його форми і причини	2	
6	Правове забезпечення ринку праці	2	
7	Контрольна робота	2	
	Разом	13	4

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

8. Самостійна робота

Самостійна робота включає час, використаний на вивчення конспектів лекцій, підручників, підготовку до практичних і семінарських занять, тестування. Питання до самостійної роботи надаються в методичних рекомендаціях.

Рекомендовані норми витрат часу на СРС

№ з/п	Вид самостійної роботи	Навантаження, академічних год.
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	24 год.
2.	Підготовка до лабораторних занять	
3.	Підготовка до практичних занять	
4.	Підготовка до семінарських занять	11 год.
5.	Підготовка до контрольних робіт (тестування)	18 год.
6.	Підготовка і написання рефератів тощо	18 год.
7.	Опрацювання окремих розділів програми, які не викладаються на лекціях	37 год.

Варіанти змісту самостійної роботи студента наводяться у робочій програмі.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин Денна	Кількість годин Заочна
1	Тема1.Особливості і структура навчальної дисципліни «Ринок праці»	9	8
2	Тема2. Ринок праці в економічній системі, його сутність і функції	11	10
3	Тема 3.Механізм саморегулювання ринку праці	4	10
4	Тема 4.Індивідуальна пропозиція на ринку праці	3	10
5	Тема5. Сукупна пропозиція на ринку праці	10	10
6	Тема 6.Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу	3	10
7	Тема7. Забезпечення зайнятості населення	8	10
8	Тема 8. Безробіття, його форми і причини	8	10
9	Тема9.Внутрішньофірмовий ринок праці	3	10
10	Тема10.Гнучкий ринок праці	7	10
11	Тема11.Правове забезпечення ринку праці	8	10
12	Тема12.Інформаційно-аналітичне і наукове забезпечення ринку праці	3	10
13	Тема13.Методи регулювання і ресурсне забезпечення ринку праці	8	10
14	Тема14.Активна і пасивна політики держави на ринку праці	3	10
15	Тема15.Органи державного впливу на ринок праці	8	10
16	Тема16.Міжнародне співробітництво та інтеграція у світовий ринок праці під час посилення глобалізації	3	10
17	Тема17.Особливості національного ринку праці України	9	10
Разом		108	168

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Ринок праці», як нормативної дисципліни, комплексно використовуються різноманітні методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методи стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розширенню кругозору, розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця у галузі управління персоналом.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного навчального процесу. Це – використання комп'ютера в навчальному процесі, впровадження інтерактивних методів навчання (мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань тощо).

11. Методи контролю

Поточний і підсумковий контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості даного виду контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному і практичному контролю.

Методи контролю знань студентів:

1. Проміжні методи контролю по темам (усне опитування, тестові завдання, практичні завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 60-бальну систему оцінювання. Екзамен оцінюється в 40 балів.

2. Екзамен проводиться усно.

Розподіл балів, що присвоюється студенту ЗФН з дисципліни

№ п/п	Вид роботи	Сума балів
Аудиторна робота		
1.	Експрес опитування	20
2.	Практична робота	10
Разом за аудиторну роботу:		30
Самостійна робота		
3.	Виконання контрольної роботи	20
	Захист контрольної роботи	10
Разом :		30
Всього		60

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100 A	відмінно	зараховано
82-89 B	добре	
75-81 C		
68-74 D		
60-67 E	задовільно	
35-59 FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34 F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

- опорний конспект поточної лекції;
- плани усіх лекційних занять;
- плани семінарських занять;
- повний конспект усіх лекцій;
- мультимедійну презентацію лекції.

Обов'язковою складовою методичного забезпечення семінарських, практичних та лабораторних занять є інструктивно-методичні матеріали до них. Такі матеріали висвітлюють:

- тему заняття;
- його цільове призначення, сформульоване як триєдина його мета (дидактична, розвивальна та виховна);
- перелік питань, які підлягають розгляду на занятті;
- хід заняття;
- контрольні запитання для перевірки обсягу та рівня засвоєного навчального матеріалу;
- критерії оцінювання роботи студентів на занятті.

Рекомендована література

Законодавчі та нормативні акти

3. Конституція України.– К.: Преса України, 1996 р.- 52с.
4. ЗАКОН УКРАЇНИ Про зайнятість населення (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 24, ст.243) (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013 , ВВР, 2014, № 20-21, ст.712 № 1221-VII від 17.04.2014 , ВВР, 2014, № 24, ст.886 № 1556-VII від 01.07.2014 , ВВР, 2014, № 37-38, ст.2004 № 76-VIII від 28.12.2014 , ВВР, 2015, № 6, ст.40 № 245-VIII від 05.03.2015 , ВВР, 2015, № 21, ст.140 № 534-VIII від 17.06.2015 , ВВР, 2015, № 32, ст.313 № 909-VIII від 24.12.2015 ,
5. Закон України Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності Останні зміни внесено: Закон України від 06.10.2016 № 1666-VIII
6. Кодекс законів про працю України. За станом на 20 лютого 2008 р./ Верховна Рада України : Офіц. Вид.– К.: Парламентське вид-во, 2008.– 96 с.
7. Конвенція про сприяння зайнятості й захист від безробіття № 168 (2013 р.):Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці 2013, Том II, Міжнародне бюро праці, Женева.
8. Наказ Мінпраці № 613, 15.08.2015 «Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітними підприємницької діяльності». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09 липня 2015 р. за N 821/27266
9. Постанова КМУ від 08.09.2010 р. № 831 «Про затвердження Основних напрямів реалізації державної політики зайнятості на 2010–2011 роки.
10. Закон України «Про зайнятість населення» // Відомості Верховної Ради (ВВР), ВВР, 2016, № 5, ст.47.

Базова

Калина А.В.	Ринок праці. Навч. посібник.	К: МАУП, 2011
Чернявська О.В.	Ринок праці: Навчальний посібник (Рекомендовано МОН України)	К.: «Центр учбової літератури», 2016
Лисенко Л.І.Максимов Б.В.	Ринок праці. Техніка пошуку роботи.Навч. посібник.	К: професіонал,2004
Волкова В.В.	Ринок праці. Навч. посібник.	К: УЦ,2007

Допоміжна

- 1.
1. Волкова О.В. Ринок праці. Навчальний посібник.-К: Центр учбової літератури.2013.-624.
2. Ігор Бураковський, Олександра Бетлій та Ларс Хандріх Реформа ринку праці та економічне зростання в Україні: механізми взаємозв'язку та економічна політика.:К 2011
3. Лісогор Лариса Сергіївна Конкурентність ринку праці: механізми реалізації : монографіяИздательство: Ін-т демографії та соц. досліджень НАН України, 2015 г.
4. Осовська Г.В. Управління трудовими ресурсами: Навчальн. посіб./Г.В. Осовська. – К.: ЦУЛ, 2014. – 224 с.
5. Лисенко Л.І., Максимов Б.В. Ринок праці. Техніка пошуку роботи:Навчальн. посіб. – К.: Професіонал, 2012. – 320 с.
6. Федькович Галина ВолодимирівнаПодолання гендерної та вікової дискримінації на ринку праці: міжнародний досвід та законодавство ... Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2012 г.

15. Інформаційні ресурси

1. 2. www.ipro-donnuet.dn.ua – Інститут післядипломної освіти ДонНУЕТ
3. www.kmu.gov.ua – Кабінет міністрів України
4. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України
5. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет України із статистики
6. www.management.com.ua – Інтернет-портал для управлінців
7. www.strategy.com.ua – журнал «Стратегии»
8. www.management.web-standart.net – журнал «Управление компанией»
9. www.12manage.com – Інтернет-портал з проблем менеджменту
10. www.companion.ua – журнал «Компаньон»
11. www.delovoy.comua – бізнес-видання «Деловой журнал»
12. www.expert.ua – український щотижневик «Експерт»
13. www.liga.net – українська мережа ділової інформації
14. www.eu.2017.narod.ru – політико-економічний журнал «Економіка України»
15. www.gc.kiev.ua – журнал «Галицькі контракти»